

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора технічних наук, доцента Дорош Марії Сергіївни на дисертаційну роботу Лисиціна Бориса Олексійовича на тему «Управління проєктами розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності», виконану у Київському національному університеті будівництва і архітектури і подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи.

Підґрунтя розвитку високотехнологічних компаній забезпечують наукові основи управління, адміністрування, менеджменту, а також управління проєктами та програмами. Нові розробки у зазначених галузях сприятимуть підвищенню управлінської ефективності таких компаній, зміцнюють систему управління, забезпечують її гнучкість, що, в результаті, підвищує їх конкурентоспроможність на ринку і створює базис для лідерства і успішного сталого розвитку.

Базисним напрямом забезпеченням конкурентоспроможності і управлінської ефективності є розвиток комунікаційних спроможностей як найважливішого чинника стійкості системи управління. З іншої сторони, така управлінська ефективність не враховувала ціннісного виміру комунікацій, у ракурсі надання тактичних чи стратегічних переваг у комунікаціях таким їх учасникам, ситуативна або стратегічна цінність яких має більш високий ранг в конкретній управлінській ситуації.

Напрацювання ціннісно-орієнтованого управління, що останнім часом розвиваються у наукових роботах із менеджменту та управління проєктами та програмами, активно застосовуються до різних аспектів і підсистем управління проєктами. Однак, недостатньо дослідженою залишається наукова задача застосування таких напрацювань до розвитку систем комунікацій учасників проєктної діяльності, зміцнення комунікаційних спроможностей проєктно-орієнтованих компаній і організацій.

Умови невизначеності є ознакою, притаманною більшості сучасних проєктів і програм розвитку, і на мінімізацію їх впливу присвячено достатньо велика кількість розробок українських і зарубіжних вчених. Однак, залишається невирішеною проблема застосування відповідних теоретичних напрацювань і генерації нових розробок для предметної сфери проєктів розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній, враховуючи їх особливості та відмінності, а й, відповідно, створення нового методичного інструментарію реалізації таких проєктів для забезпечення їх більшої ефективності з точки зору оптимізації використання ресурсів і виконання в межах встановлених проєктних обмежень щодо часу, вартості, якості тощо.

Таким чином, представлене дослідження спрямоване на вирішення проблеми недосконалості існуючих моделей і методів управління та адміністрування проєктів

розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності, які не враховують цінності комунікацій, важливості формування мікроклімату проектних команд і формування його забезпечення через відповідні моделі і методи, особливості інжинірингу процесів новостворюваних комунікаційних центрів таких компаній в межах вказаних підходів.

Враховуючи зазначене вище, розробка моделей і методів управління проектами розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності, є актуальним науково-прикладним завданням, яке потребує наукового розгляду.

Зважаючи на зазначені вище положення, дисертаційна робота Лисиціна Б.О. відзначається високим ступенем актуальності.

2. Оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації, їх достовірності й новизни

Наукові положення, висновки та рекомендації, висвітлені у дисертації, базуються на чинних законодавчих і нормативних положеннях правової бази України, міжнародних стандартах та всесвітньо-визнаних наукових працях, які регламентують процеси управління проектами, управління комунікаціями в проектах, управління цінностями та управління трудовими ресурсами (командами) проектів.

Запропоновані автором наукові положення характеризуються: обґрунтованим вибором інструментів та показників для аналізу, повнотою опису, коректністю застосування математичного апарату та проведеною апробацією, що підтверджує значимість отриманих результатів, їх високий ступінь достовірності та обґрунтованості.

Найбільшій увазі заслуговують наступні нові наукові результати:

Уперше розроблено концептуальну та множинну моделі проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії в умовах невизначеності; метод проактивного рейтингування цінності комунікацій для конкурентних випадків реалізації для проекту; сформульовано цільову модель комунікацій комунікаційного центру; формалізовано систему моделей визначення сприятливого мікроклімату команди проекту, зазначені показники, на відміну від існуючих, поділені на відносні, зважені і проактивні; запропоновані концептуальна модель та метод інжинірингу сприятливого мікроклімату команди управління проектом, що дозволить гнучко забезпечувати цільовий мікроклімат проектною командою з метою покращення її результативності, продуктивності і ефективності при досягненні цілей проекту.

Удосконалено підхід управління комунікаціями в проектах, в якому, на відміну від існуючих, запропоновано модель управління комунікаціями проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії в умовах невизначеності; процесну модель управління проектами, зокрема ідентифіковано процеси комунікаційного центру (КЦ), їх характеристики та інтерфейси між

процесами, сформульована типова конфігурація продукту проекту, запропонована множина принципів для використання в проекті; запропоновано класифікацію процесів КЦ високотехнологічної компанії, в якій, на відміну від існуючих моделей, виділено п'ять груп процесів; формалізовано модель визначення ефективності процесів для окремого процесу і для системи процесів.

Отримали подальший розвиток моделі ціннісно-орієнтованого управління проектами, зокрема сформульована множина цінностей проекту розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічної компанії, виокремлені цінності ключових зацікавлених сторін; моделі компетенцій проектного управління, зокрема для впровадження в досліджуваному проекті розроблено ІСВ-центричну та РМВОК-центричну конвергентні моделі співвідношення компетенцій; сформульовано рекомендації щодо розвитку компетентності учасників проекту через впровадження конвергентних моделей, де визначено чинники вибору моделі, охарактеризовано процес її впровадження, що забезпечить підґрунтя багатовекторного розвитку компетенцій, підвищення ефективності, результативності та продуктивності системи управління проектом.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

За темою дисертації з викладенням її основного змісту опубліковано 12 наукових праць, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, в тому числі 3 одноосібно, в тому числі 2 індексуються в міжнародних наукометричних базах (Index Copernicus, BASE, Crossref тощо); 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав (що входять до ОЄСР); 7 тез доповідей у матеріалах міжнародних конференцій, в тому числі 2 тези проіндексовано у міжнародній наукометричній базі Scopus. У вступі дисертації наведено особистий вклад автора дисертаційного дослідження для всіх публікацій, які написано в співавторстві.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Результати перевірки роботи на антиплагіат, аналіз публікацій здобувача, аналіз тексту дисертаційного дослідження та використаних автором джерел, свідчать про відсутність порушення академічної доброчесності автором дисертаційного дослідження.

Структура та зміст дисертації.

Робота виконана у Київському національному університеті будівництва і архітектури. За структурою дисертація має анотацію, вступ, чотири розділи, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. У роботі містяться посилання на 158 джерел. Загальний обсяг дисертації становить 202 сторінки, із них 178 сторінок основного тексту, який містить 14 таблиць, 10 рисунків.

Анотація є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертації та висвітлює її основні наукові положення, висновки і рекомендації. Анотацію подано державною та англійською мовами.

У першому розділі проведено аналіз наукових напрацювань у галузі управління проектами та програмами як базису дисертаційного дослідження, сформульовано мету й завдання дослідження. Другий розділ присвячено розробці моделей та методів управління комунікаціями учасників і зацікавлених сторін проекту розвитку комунікаційних спроможностей високо-технологічних компаній в умовах невизначеності. У третьому розділі представлені розроблені автором моделі та методи управління інжинірингом процесів у проекті розвитку комунікаційних спроможностей. У четвертому розділі сформульовані рекомендації щодо впровадження розроблених моделей і методів в проектах розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності.

Загальні висновки за результатами дослідження висвітлюють його основні наукові положення, висновки і рекомендації та відповідають сформульованій науково-прикладній задачі та поставленим завданням.

3. Практична цінність результатів роботи.

Отримані автором положення наукової новизни мають вагомим практичне значення для розвитку проектно-орієнтованих підприємств і організацій України та інших країн, адже запропоновані моделі і методи дозволяють здійснювати успішний розвиток комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності з використанням ціннісного підходу, управляти мікрокліматом проектних команд та реалізовувати ефективний інжиніринг процесів створених комунікаційних центрів.

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження підтверджується впровадженням розроблених моделей, методів і алгоритмів в проектно-орієнтованих організаціях, а також в учбовому процесі. Розроблені автором модель інжинірингу та метод рейтингування цінностей впроваджені в проектно-орієнтованій компанії ТОВ «Белтімпорт» (акт впровадження від 17.11.2020 р.). Проведені дослідження були використані при розробці методичного забезпечення навчального процесу у Київському національному університеті будівництва і архітектури для підготовки магістрів за спеціальністю 073 «Менеджмент», освітньої програми «Управління проектами» в межах дисциплін «Основи управління проектами», «Менеджмент і маркетинг», «Управління програмами, портфелями проектів та проектним офісом» (акт впровадження від 01.12.2020 р.).

Дисертаційна робота виконана в рамках науково-дослідної роботи Київського національного університету будівництва і архітектури під час виконання держбюджетної науково-дослідної теми «Управління проектами розвитку інформаційних ресурсів і технологій проектно-орієнтованих підприємств» (державний реєстраційний номер №6117U000942).

4. Оцінка оформлення дисертації.

Оформлення дисертації відповідає вимогам, встановленим до відповідного рівня кваліфікаційних робіт. Зміст дисертації відповідає темі дослідження та у достатньому обсязі розкриває сутність вирішення поставлених завдань.

5. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертації.

Незважаючи на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, слід відмітити певні дискусійні положення та зауваження, серед яких наступні:

1. В роботі проведений детальний аналіз робіт вітчизняних вчених і майже зовсім поза межами залишилися провідні розробки науковців інших країн, що значно звужує коло досліджень, та зменшує теоретичну обґрунтованість положень, викладених в роботі результатів.

2. Сформульовані в роботі кроки реалізації методу проактивного рейтингування цінності комунікацій для конкурентних випадків, на мій погляд, мають високу складність, що може сприяти не збільшенню її ефективності а взагалі її втраті, оскільки мова йде саме про негайну комунікацію.

3. Для запропонованого в роботі показника ефективності бізнес-процесів (формула 3.1.) бажано було б визначити шкалу, або діапазони оцінювання результатів. Також, не зовсім зрозуміло, як частка рентабельності визначеного процесу на одного працівника оцінює ефективність всього бізнес процесу. Також для індексу j не заданий діапазон його зміни.

4. Не зрозуміло, як одержані значення в таблиці 3.3. В роботі є посилання на впровадження результатів в додатку А, але в додатках він відсутній.

5. Формула 3.2. містить помилку замість N_j у знаменнику N_j , або, якщо це не помилка, то немає пояснення цього показника.

6. У першому розділі дисертаційної роботи автор детально проаналізував класичні стандарти з управління проектами, а також методологію Agile загалом. Однак, варто було б детальніше проаналізувати сучасні кастомізовані гібриди в межах методології Agile і їх застосовність до досліджуваного проекту, оскільки саме вони є на даний час найбільш використовуваними для впровадження проектів із значною ІТ складовою.

7. В моделі показника задоволеності команди командною роботою (стор. 124) присутнє самооцінювання учасником проектної команди, однак не наведено інструментів або моделей мінімізації суб'єктивного або випадкового чинника, що може впливати на коректне визначення такого показника.

8. В роботі проаналізована можливість використання біадаптивних і форсайт моделей у проекті розвитку комунікаційних спроможностей, що, однак, не знайшло відображення у пунктах наукової новизни, проте, це доцільно було б зробити, наприклад, у пункті «Отримали подальший розвиток».

Наведені зауваження мають дискусійний характер, не знижують достатньо високий науковий рівень дисертаційної роботи і не впливають на її загальну високу оцінку.

6. Загальні висновки за дисертаційним дослідженням.

Дисертація є завершеною науково-дослідницькою роботою, в якій наведено нові наукові результати щодо розробки моделей та методів розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності. Висновки за дисертацією в повній мірі охоплюють результати дослідження, повністю представлені у наукових публікаціях і є коректними. Результати проведених здобувачем досліджень мають істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування», зокрема, для розвитку методології управління проектами та впроваджені у практичну діяльність організацій, підприємств та закладів вищої освіти.

Анотацію дослідження розміщено на офіційному сайті Київського національного університету будівництва і архітектури у терміни, передбачені Постановою КМУ №167 від 06.03.2019 р. «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії»

Дисертаційна робота відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій».

Вважаю, що дисертаційна робота на тему «Управління проектами розвитку комунікаційних спроможностей високотехнологічних компаній в умовах невизначеності» відповідає вимогам пунктів 9-12 Постанови КМУ №167 від 06.03.2019 р. «Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», а її автор, Лисицін Борис Олексійович, заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

**Доктор технічних наук, професор,
професор кафедри інформаційних
технологій та програмної інженерії
Національного університету
«Чернігівська політехніка»**

М.С. Дорош

Підпис д.т.н., доцента
М.С. Дорош засвідчую:

Підпис Дорош М.С.
засвідчую Григорій Фохівець
відділу кадрів Дорош Ю.О. Вішал
«__» _____ 20__ р.